

Arnošt Lípa, tichý svědek tragédie

Arnošt Pavel Lípa se narodil v Humpolci 15. ledna 1896 do rodiny kožešníka Arnošta Lípy st. Otcův rod pocházel z nedaleké Zahrádky. Matka Karolína byla manželskou dcerou soukenického mistra Jana Komrse z čp. 239 a Rozálie Trnkové, která byla příbuzensky spjata s rodinou Trnkovou z hostince U Poláků, čp. 22. Rodina bydlela poblíž kostela sv. Mikuláše mezi Horním a Dolním náměstím v čp. 23. Na staré fotografii můžeme vidět i štítek upozorňující na kožešnickou živnost. Tento dům byl následně v roce 1901 přestavěn.

Podle vzpomínek učitele Josefa Kopáče se jako student vyznačoval mírnou a tichou povahou. Studium mu nedělalo potíže, a proto se rozhodl po dokončení humpoleckých škol pokračovat dále na učitelském ústavu v Bubenči. Zde se setkával opět se svým vrstevníkem Janem Kopáčem, synem zmiňovaného učitele. Společně studovali první dva ročníky, pak Jan přešel do Hradce Králové. Společně se účastnili mnohých humpoleckých představení. Kronika nám zmiňuje například akademii ve prospěch Ústřední matice české 24. srpna 1913. Arnošt Lípa při této příležitosti účinkoval v Klicperově představení Rohovín Čtverrohý.

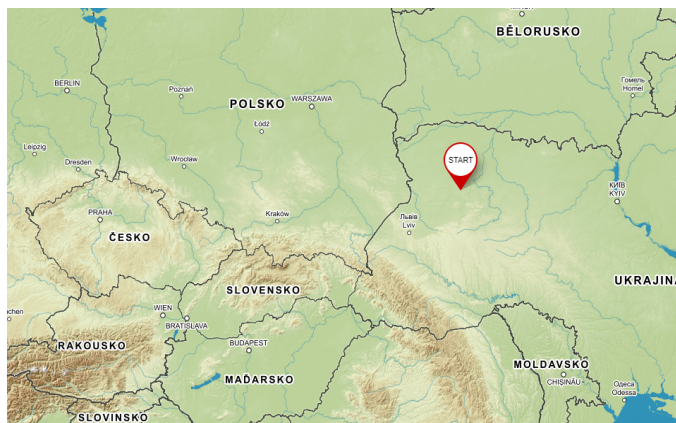
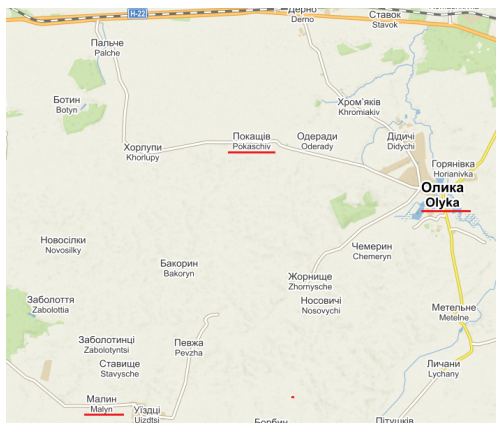
Učitelský ústav Arnošt Lípa opouští ve čtvrtém ročníku, kdy byl odveden. Rukoval 15. dubna 1915 do Čáslavi, odtud pak s plukem odchází do Velké Kaniže. Přikládáme fotografii, kde je zachycen Arnošt Lípa jako student. Druhý snímek z Čáslavi si nechali pořídít s rodinou, než odjel se svým útvarem. V Uhrách se setkává opět se svým přítelem Janem Kopáčem, když společně nastupují do důstojnické školy v Dorogu v Ostríhomi. Josef Kopáč uvádí, že po tajném výnosu proti profesorům a učitelům ze škol, byli oba mládenci vyřazeni z důstojnického studia a přiděleni k vojenským útvarům. Arnošt Lípa na ruskou frontu.

Zde se účastnil na přelomu srpna a září bojů při německo-rakouské ofenzívě, krátce po bitvě u Gorlice. Ruské vojsko se tehdy stahovalo k obci Malín, kterou ve druhé polovině 19. století založili čeští přistěhovalci. Tito volyňští Češi museli strpět nejprve průchod ruské armády. Ta se za dva dny stahuje dále a Malín je obsazen převážně českými pluky rakouské armády. Čáslavský 21. c. k. pěší pluk tehdy (2. a 3. září) bojoval u Pokaschiva nedaleko Olyky a českého Malína. Přitom bylo zajato 500 ruských vojáků.

Při těchto bojích Arnošt Lípa umírá. Dne 3. září 1915 mezi polednem a jednou hodinou byl zraněn pěti střelami ze strojní pušky do oblasti břicha. Druhého dne v osm hodin ráno zemřel. Byl pochován na hřbitově při kostele v Malíně u Dubna, proti hlavnímu vchodu do kostela. Arnošt Lípa patřil mezi nejmladší padlé vojáky z Humpolce. Spolu s ním rukovali další osmnáctiletí a devatenáctiletí, kteří rovněž zahynuli na frontě: Leo Haller, medik; Otmar Myška, knihkupecký příručí; Jan Kopáč, učitel; Jaroslav Barták, technik. Smutek z těchto

ztrát se odrazil nejvíce na rodině kožešníka Lípy, jehož manželka krátce po smrti jediného syna rovněž zemřela.

Vrátíme-li se opět do obce Malín, tu musela rakouská armáda po několika dnech, kdy ho v září 1915 držela, opustit. Při ústupu ještě podpálili tamní mlýn. Během podzimu 1915 byla obec opět obsazena, tentokrát německými a maďarskými oddíly, které zde začaly budovat kvalitnější zákopy. Kvůli tomu také rozebrali několik neobsazených domů a místní školu i kostel. Přitom museli čeští obyvatelé Malína pomáhat, později odtud byli vysídleni. Vrátili se zpět do svých domovů až na jaře 1918, po podepsání míru s Ruskem.

Místo posledního odpočinku Arnošta Lípy se pak mělo stát svědkem ještě jedné tragické události, která skrze volyňské Čechy souvisí s našimi dějinami. Dne 13. července 1943 obsadily německé oddíly Český i sousední Ukrajinský Malín, obyvatelstvo Českého Malína bylo vyhnáno do ulic, kde bylo rozděleno na muže a skupinu starců, žen a dětí. Po skupinkách pak byli lidé odváděni do vedlejší vesnice. Odtud se již ozývala střelba. Muži a některé ženy zde byli nahnáni do budovy kostela, školy a jiných stavení. Ty pak němečtí vojáci polili hořlavinou a zapálili. Ti, kteří se snažili uprchnout, byli zastřeleni. Zbytek obyvatel byl převeden zpět do Českého Malína se slibem propuštění. Nakonec byli i tito lidé nahnáni do stodol a upáleni. Vesnice hořela týden. Zachránili se jen chlapci a muži, kteří od německé armády dostali rozkaz hnát z obce ukradený dobytek a odvést ukradené cennosti. Při pozdějším osvobození tohoto území českou brigádou byla ustanovena komise, která vše prošetřila. Mimo jiné se v zápise uvádí: „Český Malín měl před 13. červencem 1943 444 obyvatel české národnosti, 26 obyvatel polské a jiné národnosti. V obci žilo 14 zajatců-Rusů. Dne 13. července dleli v Malíně 4 Češi, kteří přišli z jiných obcí. Němci povraždili a upálili celkem 374 Čechy, z toho 104 muže, 161 žen, 65 dětí mužského pohlaví do 14 let, 40 holčiček do 14 let, dále 26 Poláků. Mezi upálenými jsou také 4 Češi z jiných obcí. V Ukrajinském Malíně vyvraždili celkem 132 obyvatel.“

Vesnice Český Malín se tak řadí mezi obce Lidice, Ležáky, Javoříčko, Plotiště aj., které si připomínáme v souvislosti s nacistickými zločiny druhé světové války. Na fotografii si můžeme prohlédnout dva z památníků obětí tohoto zločinu. První se nachází přímo v oblasti bývalé vesnice, druhý bychom našli v Novém Malíně na Šumpersku. Tato obec se původně jmenovala Frankštát, ale po vysídlení německých obyvatel v roce 1947 se přejmenovala na počest Českého Malína. Dokonce se sem přestěhovalo i několik přeživších obyvatel.